

Ugens tanke 2021

I stedet for den passive arealstøtte fra EU, skal pengene arbejde aktivt. EU skal i stedet belønne landmænd, der giver plads – og gerne meget mere plads – til mere liv.

Per Kølster, Fmd. Økologisk Landsforening

Der findes i dag over 350 kunstgræsbaner til 11-mandsfodbold i Danmark og desuden et stort antal syvmandsbaner samt de såkaldte multibaner, der stort set alle er dækket med de sorte gummikugler. Gummikuglerne er gamle bildæk, man har hakket op til bittesmå stykker og givet nyt liv på kunstgræsbanerne.

Nogle kalder denne brug af gamle bildæk for cirkulær økonomi og grøn omstilling. Vi kalder det uansvarligt og direkte skadeligt. Det bliver en af den slags anvendelser, hvor vi om 10-20 år ser os tilbage og tænker: 'Hvad i alverden tænke vi på?'.

Bildæk består nemlig blandt andet af PAH'er, som er en gruppe af stoffer, der er meget sundhedsskadelige, herunder kræftfremkaldende, samt en række tungmetaller.

Lone Mikkelsen, seniorrådgiver inden for kemikalier og cirkulær økonomi i Rådet for Grøn Omstilling

Anne Aittomaki, strategisk direktør i Plastic Change

Rent drikkevand fra vandhanen har gennem generationer været en selvfølge. Sådan skal det fortsat være også for de kommende slægter. Men situationen er nu så forværret, at det kræver yderligere politisk indgriben for at øge beskyttelsen mod stoffer, som kan true grundvandet ved at trænge ned gennem jordlagene og i sidste ende påvirke drikkevandet.

Carl-Emil Larsen, dir. DANVA - Dansk Vand- og Spildevandsforening

Vi kan endelig sige, at det er mennesket, der har skabt opvarmningen, punktum.

Thorsten Mauritsen, en af hovedforfatterne til FNs klimarapport

Men som biolog mener jeg, at jo mindre mangfoldigt et øko-system er, desto mere ustabil bliver det. Det er ligesom en investeringsportefølje. Har du alle dine penge i én aktie, er du meget afhængig af markedet. Har du fordelt dine aktier, er du mindre følsom. Diversitet giver stabilitet – og jo mere mangfoldig naturen er, desto bedre er den til at håndtere de ekstreme events, vi med eksempelvis klimaforandringerne udsætter den for.

Katrine Turner, ekspert i naturhaver

De globale værdikæder tilgodeser aktionærerne i de multinationale virksomheder: For eksempel opnår chokoladegiganter - som Mars og Nestlé – op mod 80 % af overskuddet, mens de vestafrikanske kakaobønder tjener mindre end FN's fattigdomsgrænse.

Hansen, Albertsen og Clifforth "Fri handel - for hvem?"

Dertil er kun at sige, at røde bøffer, svinekoteletter og røgede baconer aldrig vil kunne løse klodens sultproblemer. Tværtimod overskrider kødindustrien allerede i dag planetens smertegrænser, hvad angår klima, biodiversitet og folkesundhed. I stedet for at skabe udvikling bidrager den til at øge verdens fattigdom.

Kjeld Hansen, forfatter og gårdejer

70 % af verdens befolkning brødfødes gennem småskala producenter i lokale madsystemer. Denne produktion anvender 25 % af den globale landbrugsjord. 10 % af den fossile energi, og 20 % af det vand, der bruges i landbruget.

Det industrielle madsystem brødføder 30 % af verdens befolkning. Denne produktion anvender 75 % af landbrugsjorden, 90 % af den fossile energi, og 80 % af det vand, der bruges i landbruget.

ETC Group

Ofte omtaler vi bare jorden som én enhed, og ofte som noget der bare er et neutralt lag under alt det, der foregår over jorden. Men jorden er fuld af liv og processer; et helt økosystem i evig forandring, der på helt grundlæggende vis er med til at forme alt fra planternes liv, til vores samfund, til sammensætningen af stoffer i vores atmosfære.

Birgitte Ringgaard Diget, geograf, naturforvalter, Global Aktion

Hvem ejer lærken? Hvem ejer drikkevandet? Hvem er herre over den danske natur?

Landmanden kan med rette sige: "Jeg har købt og betalt min jord, så det må være min". Men hvor langt ned i mulden må han pløje, hvad sker der med dit og mit drikkevand, og hvad sker der med insekter og fugle?

Rasmus Willing, fmd. Andelsgaarde.

Kim Qvist, dir. Danmarks Økologiske Jordbrugsfond

Ødelæggelsen af vores topjord er et globalt problem, og vi har de sidste 150 år mistet 50% af jordens øverste humuslag. Humuslaget er nedbrudt organisk materiale, og det er heri der oplagres CO2 og planter gror.

Sofia Kazmi Høgsbro. Aktivist i Global Aktion

Ved at støtte op om en grøn grundlov kan vi hjælpe den grønne omstilling på vej. Vi skal levere kloden videre til fremtidige generationer med god samvittighed. Ved at sikre miljø-, natur- og klimahensyn i grundloven kan vi sørge for et vedholdende fokus på det grønne gennem skiftende regeringer og folketing. Det, der står i grundloven, skal respekteres og efterleves af nuværende såvel som kommende regeringer. Derfor kan en grøn grundlov skabe

retning og tryghed, som kan hjælpe os med at træffe beslutninger og vælge bæredygtige løsninger.”

Sofie Hviid. Redaktør ”Grøn Omstilling”

For nylig konkluderede WMO (World Meteorological Organization), at vi nu har passeret 1,2 grader temperaturstigning, og at vi hastigt nærmer os Parisaftalens første grænse ved 1,5 grad. Derved risikerer menneskeheden, inden for en nær årrække, at gå ind i et faretruende felt, hvor videnskaben frygter, at vi ikke selv kan være sikre på at kunne kontrollere udfaldet længere.

Lars Køhler. Byggeri- energi og klimarådgiver, Rådet for Grøn omstilling

Tilstanden for økosystemer, som vi og alle andre arter er afhængige af, forværres hurtigere end nogensinde. Vi eroderer grundlaget for vores økonomier, levebrød, fødevarer, sundhed og livskvalitet over hele verden.

Sir Robert Watson, fmd. FN’s internationale panel for Biodiversitet og Økosystemer

Et gennemsnit på omkring 25 procent af arterne i vurderede dyre- og plantegrupper er truet, hvilket antyder, at omkring 1 million arter allerede står over for udryddelse. Mange inden for årtier, medmindre der træffes foranstaltninger til at reducere intensiteten af de forhold der driver taget af biodiversitet.

FN’s internationale panel for Biodiversitet og Økosystemer

I mere end 150 år har VandCenter Syd hentet grundvand op og leveret det til forbrugerne efter en simpel filtrering. Det er derfor en meget kedelig udvikling, at rensning af grundvand overhovedet kommer på tale. Som samfund skal vi tage ved lære af den forurening, vi står med i dag – og beskytte grundvandet, så der ikke også fremover bliver behov for at rense det. Grundvandsrensning må ikke blive en sovepude, der fjerner fokus fra det vigtige arbejde med at beskytte og sikre drikkevand til kommende generationer.

Anders W. Berthelsen og Mads Leth. Bestyrelsesformand og direktør, VandCenter Syd

Vi havde aldrig drømt om, at vi skulle være en eksportvirksomhed. Det kom nærmest overnight, efter at Danmark var gået helt amok, da vi lancerede Naturli’s plantefars i december 2017. I dag er vi på 16 markeder.

Henrik Lund. Adm. dir. Naturli’

Det er tvivlsomt, om der findes noget andet dyr, der har spillet så vigtig en rolle i verdenshistorien som disse simple dyr.

Charles Darwin om orme

Det undrer mig, at vi ikke hører noget om det fra madekspertene i fjernsynet. De tager sig af, at vi skal spise sundt og grønt. De nævner aldrig, hvor dårlig kvaliteten af vores frugt og grønt

er. Når jeg har et stykke frugt i min hånd, og den hverken smager eller dufter af det, den er, kan jeg ikke lade være med at tænke på, hvor lidt sundt den må være.

Rosa Burgaya, kogebogsforfatter

Tabet af biodiversitet har stor betydning for vores samfund. Vi er afhængige af, at økosystemerne fungerer og leverer tjenester som rensning af vand, jord, luft og bestøvning af vilde planter og afgrøder.

Ifølge forskerne er forringelserne af den biologiske mangfoldighed nu så omfangsrige, at der er tale om en økologisk krise, som kan sammenlignes med klimakrisen i omfang.

Danmarks Naturfredningsforening

Græs kan i udgangspunktet kun fordøjes af flermavede dyr som køer og får. Men ved at udskille græsproteinet via et raffineringsanlæg bliver det muligt at fordre det til enmavede dyr såsom kyllinger og svin – og på sigt måske endda mennesker. Tanken er, at bioraffinering af græs i Danmark kan erstatte en god del af sojaimporten til foder.

Annika Lund Gade, Projektmedarbejder Rådet for Grøn Omstilling

Produktionen af konventionelt dyrkede snitblomster er en omkostningstung affære, der for størstedelens vedkommende finder sted i Østafrika og Syd- og Latinamerika. De delikate og letforgængelige skønheder skal nå europæiske og amerikanske forbrugere i perfekt stand, og det kræver masser af sprøjtegift for at forhindre skæmmende vækst af svampe eller bakterier. Masseproduktion af snitblomster er grådig i forhold til alle input: vand, pesticider, kunstgødning, energi og arbejdskraft.

Marie Carlsen Ravnmark, Genbrugsvejleder

Intet er dit – alt er til låns

Graffitimaler

Huskede jeg at sige tak? Jeg har f.eks. gået til fodbold det meste af mit ungdomsliv, men jeg kan ikke huske, at jeg fortalte min fodboldtræner i Aabenraa, hvilken kæmpe betydning det havde for mig, at han i regn, sne, vind og slud trak i træningstøjet og gav mig og mine venner mulighed for at blive bedre fodboldspillere. Få noget tiltrængt motion og ikke mindst muligheden, for at være en del af et fællesskab. Han krævede ikke at få noget for sit arbejde på grønsværen, da han var drevet af noget andet, noget større, nemlig kærligheden til fodbolden, foreningslivet samt de fælles sejre og nederlag.

Emil Viskum, Centerleder Høje Taastrup Miljø- og Energicenter

KATASTROFE FOR DANSK ØKONOMI.

En cyklist er en katastrofe for dansk økonomi. Han/ hun køber ikke bil. Tager ikke billån. Tegner ikke bilforsikring. Køber ikke benzin. Sender ikke bilen til service og betaler ikke for bilparkering. Cyklister besøger ikke Drive-In hos McDonalds. Hver FastFood butik genererer

30 arbejdspladser: 10 hjertelæger, 12 tandlæger og 8 slankespecialister. Danmark har ikke brug for sunde mennesker, hvis økonomien skal opretholdes. Cyklister bidrager ikke til Danmarks nationalprodukt. FODGÆNGERE ER DOG VÆRRE! DE KØBER IKKE EN GANG EN CYKEL.

Cyklistforbundet

De seneste årtiers forskning peger på en sammenhæng mellem ophold i naturen og godt helbred.

Ulrika Stigsdotter, Professor i landskabsarkitektur, KU

Hvis ikke vi kender arterne, ved vi ikke hvad der forsvinder.

Emil Bech Sanderhoff, naturvejleder

Man kunne forestille sig en langt mere lokalt orienteret fødevareproduktion, at dele af industriproduktionen hentes hjem, at vi tager et opgør med et landbrug, der skaber forgældede bønder og udpint natur, hvor dyrene presses sammen i en grad, så vi bare kan vente på den næste pandemi.

Man kunne også forestille sig, at vi bruger den nye statsaktivisme til en reel omlægning af vores samfund til klimaneutralitet og agerer på den langt større og bredere klimakatastrofe med noget af den samme alvor og åbne pengepung, som vi har gjort i forhold til corona

Mikkel Thorup, Professor Idehistorie Aarhus Universitet

Det, vi i daglig tale kalder kampen mellem de røde og de blå, vil i stigende grad blive passé og må erstattes af en kamp mellem de grønne og de sorte... spillepladen vil rykke sig.

Anders Blok, sociolog, KU

Rasmus Willig, sociolog, RUC

Vi anerkender, at brændeovne er hyggelige. Præcis ligesom rygning er hyggeligt. For rygerne. Men forureningen hører ikke hjemme i vores villaområder. Hvis cigaretter og brændeovne blev opfundet i dag så var de aldrig blevet tilladt. Røgen skal ud af boligområderne ligesom den er ude af daginstitutioner, restauranter, tog osv.

Kåre Press-Kristensen, seniorrådgiver i Rådet for Grøn Omstilling

Som en reaktion på biskoppernes abonnering på det danske klimamål om at reducere CO₂-udledningen med 70% inden 2030, deltager de danske kirker for alvor i den fælles klimakamp. Favrskov provsti cementerer dette ved at være den første, i samarbejde med EnergiTjenesten, til at udarbejde en klimarapport, som er lige så ambitiøs som det danske klimamål.

Jeppe Schlüter Pleidrup, Vedvarende Energi

Hvis bønderne kommer ud af fattigdom, forsvinder de andre problemer – børnearbejde, skovfældning, udpining af jord og miljøskader som følge af brug af sprøjtegifte.

Camilla Erika Lerberg, dir. Fairtrade Denmark

Det er rigtigt, at vi lever i en antropocæn verden. At vi lever på en klode, som i uhørt grad er præget af menneskelig aktivitet. Men opgaven er af samme grund ikke at kaste håndklædet i ringen. Altså først som menneskehed sætte det her ødelæggende fodaftryk og så sige: Nå, men naturen må selv finde tilbage til en ligevægtstilstand. Det holder ikke.

Claus Emmeche, videnskabssteoretiker, KU

Vi har for første gang nogensinde fået et meget klart svar på, hvilken vej det er gået de seneste 25 år for den antarktiske iskappe: Den smelter med stadig større hast, og afsmeltningen er for alvor taget til de seneste 10 år. Hvis den udvikling fortsætter, vil man kunne forvente en global havvandsstigning på mellem 30 centimeter og 1 meter om cirka 100 år, hvilket vil være katastrofalt sammenlignet med den lille havvandsstigning på under 1 centimeter, som vi har observeret i den 25 år lange periode, vores studie har analyseret.

Renè Forsberg, professor, DTU Space

Coronaen gav ikke sektoren mindre at lave, hverken i den private eller offentlige del. Aktiviteten på bygge- og anlægsområdet faldt ikke, og der var stigende efterspørgsel efter at komme ud i parker og naturområder – og til at få fikset haven derhjemme. Anlægsgartnerfaget drog fordel af coronaen og efterspurgte mere arbejdskraft.

Søren Holgersen, ansv. redaktør, Grønt Miljø

De kun 16.000 brændeovne i København udleder over dobbelt så mange skadelige partikler som al byens vejtrafik. Ved at erstatte brændeovne med fjernvarme kan partikeludledningen sænkes over dobbelt så meget som ved at forbyde al vejtrafik i byen.

(Og mens bilerne er nødvendige for byens eksistens, så er brændeovne helt overflødig i København.).....

Kåre Press-Kristensen, Rådet for Grøn Omstilling

Vi vil gerne gøre det klart, at der kommer en ensartet tværgående beskatning af CO₂-udledningerne... Vores plan er, at vi allerede ved den første forhandling i 2021 kan afklare kerneelementer i den endelige udformning af en danske CO₂-afgift, så erhvervslivet kan begynde at indrette sig på den.

Tommy Ahlers, Klimaordfører, Venstre

Ruben Kidde Klimaordfører, Radikale Venstre

Rasmus Jarlov, Skatteordfører, Konservative

Signe Munk, Klimaordfører, SF

Ugens tanke 2020

Når vi mennesker direkte eller indirekte ødelægger dyrs levesteder, og op mod 70 % af de naturlige økosystemer er påvirket, så kan dyrene blive tvunget til at søge nye habitater for at overleve, og de kommer tættere på vores husdyr og på os mennesker. Det gælder eksempelvis flagermus, der bærer mange virusser.

Carsten Rahbek, Globe Institute, Københavns Universitet

En afgift på udledning af drivhusgasser er et omkostningseffektivt virkemiddel til at reducere drivhusgasudledningen i den skala og hastighed, der er nødvendig. Ved at korrigere et velkendt markedssvigt vil en sådan klimafgift sende et kraftfuldt prissignal, der vil gøre markeds kræfterne til en medspiller frem for en modspiller i den grønne omstilling.

299 danske forskere fra danske universiteter, bl.a. 7 tidligere Overvismænd

Danmark er ikke et foregangsland. Vores forbrug af biomasse ser godt ud på papiret, men udleder betydelige mængder drivhusgasser. Hvis alle skulle brænde biomasse af som Danmark, ville der ikke være mange træer tilbage i verden”.

Christian Ibsen. Dir. Concito

Minken er så at sige sluppet ud af buret, og jeg tror, at den kollektive fortrængning af de industrielle husdyrs forhold er ved at være definitivt forbi – måske med minken som bannerfører... Hvis vi ikke vil have produktioner med for mange dyr stuvet sammen, skal vi blive bedre til at tale om, hvad vi vil have i stedet – også selv om det koster dyrt.

Inger Anneberg, Seniorforsker. Inst. For Husdyrvidenskab. Aarhus Universitet

Økologi kan brødføde hele verden... 7 pct. af klodens areal bliver i dag brugt til planteproduktion til menneskeføde. Hele 27 pct. bliver brugt til husdyrproduktion. Kan vi inddrage 10 pct. af det areal, der bruges til husdyrproduktion, vurderer forskere, at vi godt kan brødføde verdens befolkning med økologiske fødevarer.

Illustreret Videnskab. The World of Organic Agriculture / Landbrug & Fødevarer

Minkavlerne mener selv, at det er aldeles uetisk at aflive raske mink. Også selv om branchen hvert år afliver over 11 millioner raske mink og har gjort det hvert år siden 1930'erne.

Peter Steffensen, fmd. Danmarks Veganske Forening

Vi har ikke udryddet ekstrem fattigdom, og vi er ikke på vej til at gøre det. I stedet har vi spildt de seneste årtier, fejret en pyrrhussejr og gået rundt med en ufortjent og farlig selvtilfredshed.

Verdenssamfundet har opereret med et grotesk lavt mål for fattigdom – 1,90 dollars om dagen – og brugt det til at få det til at se ud, som om alt gik i den rigtige retning.

Philip Alston. FN's særlige rapportør for ekstrem fattigdom

I virkeligheden er udfordringerne forbundne, og de skal derfor løses samlet. Vi skal væk fra den silotænkning, som vi lige nu ser udspille sig i forbindelse med etablering af en række havvindmølleparker rundt om i Danmark: I Biodiversitetssiloen vil man frede områder i de danske farvande.... I klimasiloen forbereder man sig på at producere store mængder grøn strøm.... Hvad nu hvis man tog det udgangspunkt, at der skal være mere plads til både naturparker og havvindmølleparker?

Claus Ekman, dir. Rådet for Grøn Omstilling

Kristine Van Het Erve Grunnet, Rranche chef, Dansk Energi

Martin Risum Brøndergaard, politisk chef, Wind Denmark

Jeg er bange for min fremtid. Hvis jeg har en.

Sofie Risager Villadsen. Skoleelev 8. klasse. Klimaaktivist

Menneskeheden står ved en skillevej, når det gælder den arv, vi efterlader til kommende generationer. Artsrigdommen falder i et hidtil uset tempo, og det pres, der driver den udvikling, tager til.

FN staturrapport for biodiversitetsmål

Som myndige mennesker er vi selvsagt forpligtet på at tage vores egne konklusioner alvorligt og handle på dem. Man kan som minimum prøve. Og den, der lader nogle af forbrugersamfundets mange goder forbigå – i hvert fald så længe forbruget har negative konsekvenser for andre – kan jo trøste sig med den tilfredshed og selvrespekt, der udspringer af at leve et liv med en højere grad af overensstemmelse med tanker og handlinger.

Selv om lange flyrejser og bolognese kan være rare, så kan de også efterlade en dårlig smag i munden. Det er smagen af skam, når afstanden mellem ens principper og handlinger vokser sig for stor. Men hvad man midlertidigt taber i fysisk bevægelsesfrihed, kan man vinde i moralsk bevægelsesfrihed.

Peter Bjerregaard, Cepas Akademi

Anders Morgenthaler, filminstruktør og tegner

Vi appellerer til regeringen og Folketinget om at leve op til egne løfter og befolkningens forventninger om lederskab i klimaets og fremtidens tjeneste. Vi har brug for beslutninger i dette efterår om tiltag, der optrapper indsatsen for elektrificering og energieffektivisering i bygninger og industrier, accelererer en udfasning af fossilbiler, sikrer udtagning af langt flere klimabelastende lavbundsjord, stimulerer en gradvis opprioritering af landbrugets vegetabiliske fødevarerproduktion og fremmer udbygningen af vedvarende energi på en måde, der også fremmer lokal deltagelse og opbakning.

139 repræsentanter fra erhvervslivet, forskningsverden og politikere, herunder Steen Christiansen, borgmester i Albertslund

Det positive er, at vi ved, hvad problemerne er. Det er først og fremmest ødelæggelse af naturområder og mangel på plads til naturen. Og vi kender redskabet til at gøre noget ved det: At sætte plads af til naturen... Den største udfordring er, at vi begynder at tage problemet alvorligt.

Carsten Rahbek, professor, KU

Jeg kan ikke lade være at tænke på, at vi taler om at give nogle af de indefrosne feriepenge fri. Der ligger cirka 100 milliarder. For et beløb af den størrelse ville man kunne gøre 20 procent af Danmark til natur for tid og evighed. Det svarer til en månedsløn for hver af os. Det gav jeg gerne. Og skulle nogle være lidt trængt økonomisk, gav jeg såmænd også gerne en til.

Rasmus Ejrnæs, Biolog og seniorforsker

Hvis jeg arbejdede i olieindustrien, ville jeg ikke være glad i dag. Ligesom jeg heller aldrig har hørt om en and, der glædede sig til juleaften.

Frans Timmermans, tidl. EU-kommissær for bæredygtig udvikling

”Ude af øje, ude af sind” er desværre alt for aktuelt et ordsprog, når det gælder havet. Folk har et forhold til den natur, de færdes i og ser på til daglig. Står det skidt til, råber de op. Men vi færdes ikke under havoverfladen, de færreste har et forhold til havbunden. Vi udnytter havet, vi fisker dets ressourcer og hælder vores lort tilbage, men vi ser det ikke.

Bo Mammen Kruse, Projektleder, Als stenrev

I den henseende må enhver bevægelse mod et mere retfærdigt civilsamfund nu betragtes som en meningsfuld klimahandling. At sikre fair valg er en klimahandling. Bekæmpelsen af ekstrem ulighed er en klimahandling. At lukke hadmaskinerne på de sociale medier er en klimahandling. At indføre human immigrationspolitik, at sikre ligestilling mellem køn og racer, fremme respekten for lovgivning og dens håndhævelse, støtte en fri og uafhængig presse, befri landet for angrebsvåben – det er alt sammen meningsfulde klimaforanstaltninger. For at overleve de stigende temperaturer må ethvert system, hvad enten det drejer sig om den naturlige verden eller den menneskelige verden, være så stærkt og sundt, som vi kan gøre det.

Jonathan Franzen, Amerikansk forfatter

80 procent af det tøj, danskerne smider ud, har 70 procent levetid tilbage i sig. På globalt plan køber vi ca. 60 procent mere tøj om året og bruger det halvt så længe som for blot 15 år siden.

Elsbeth Skjolder, Fashion, Clothing & Textiles

Mathilde Aggerbo, Dekan, Designskolen

Laver man køderstatning på konventionelt dyrkede planter, så løser det for eksempel ikke problemerne med den biologiske mangfoldighed, fordi man stadig sprøjter med pesticider.

Fie Graugaard, Organic Plant Protein

Vi må alle (efter Corona) genoverveje, hvorfor vi overhovedet går til fabrikken. Og hvorfor din fritid er så fokuseret på at forbruge det, som din tid på fabrikken giver dig mulighed for. Du har jo set, at når forbruget går ned, går behovet for fabrikken også ned. Til umiddelbar skade for mange, det har jeg dyb respekt for.

Men i stedet for at kæmpe imod det skal vi måske sammen turde erkende, at andre modeller nu skal udvikles.

Hvis tiden ikke er til det nu, bliver den det nok aldrig.

Jens Peter Gøtze, professor, overlæge

Når det kan gå at indrette japanske storbyer uden særlig mange offentlige affaldsspande, er det, fordi japanerne har vænnet sig til, at de tager deres affald med sig. Man lægger det ned i en lille pose i tasken og smider det ud, når det er muligt. Det ville man aldrig kunne få os danskere til. For det ville betyde, at vi skulle til at tage hensyn til hinanden. Og det er jo megabesværligt.

Lars Hedebo Olsen, journalist

Vi ved meget mere i dag. Vi ved, hvordan det endte på Påskeøen og kan lære af det. Vi ved, hvordan klimaet forandrer sig. Vi har historiske data, så vi kan se, hvordan CO2-niveauet er steget, vi kan læse om udviklingen og forstå mekanismerne bag den gradvise forandring. Vi har ikke nogen undskyldning for ikke at gøre noget.

Jared Diamond, professor i geologi, UCLA Californien

Varmen om sommeren er en påmindelse om, at konsekvenserne af klimaforandringerne ikke kun er et problem for fremtidige generationer og fattige mennesker langt væk, som vi alligevel ikke orker bekymre os om. De er her, de er nu, og de har negativ indflydelse på vores liv.

Mickey Gjerris. Biokemiker og forfatter

Samtidig er der noget beroligende i at vide, at du som veganer ikke længere kompromitterer dine egne værdier, da du nu er en del af løsningen. Både personligt og som psykolog har jeg i hvert fald aldrig mødt nogen, som var lykkelige, der ikke gjorde noget for andre end sig selv – og som ikke kæmpede for det, de troede på.

Clare Mann. Psykolog

Vi bruger masser af pesticider, og vi ved, at de før eller siden kommer i grundvandet. Landbruget kalder fund af pesticider i grundvandet i dag for ”fortidens synder”, fordi landmændene kun bruger godkendte sprøjtegifte. Men vi er i gang med at gentage fortidens synder med nye sprøjtemidler. De sprøjtemidler, der bruges i dag, finder vi i grundvandet om 20-30 år. Nogle af dem finder vi allerede. Det kommer vores børn og børnebørn til at kæmpe med.

Walter Brusch. Geologisk seniorrådgiver, DN

Vi skal have høje mål. Det er et politisk løfte. Vi knap seks millioner danskere påvirker klimaet lige så meget som hundred millioner afrikanere.

Mogens Lykketoft tidl. Minister og formand for FN's generalforsamling. Protektor for 500.000 nye træer i Albertslund.

Lad der være sagt meget klart: Vi anerkender fuldt ud de alvorlige økonomiske og sociale konsekvenser... Der er intet positivt ved den coronaførelse, der har bragt os hen til den nuværende ekstraordinære situation.

Men det er bare ikke et argument i sig selv for at ønske os tilbage til de dybt ubæredygtige forbrugsmønstre..

Coronakrisen har måske skabt mulighed for, at mange finder mening i andre og mindre miljøskadelige aktiviteter, såsom skovture, tid med familien, hjælp og omsorg for udsatte personer, osv.

Lad os bruge coronakrisen som anledning til en samfundsmæssig diskussion om, hvad vi vil vende tilbage til, og hvad vi vil forlade..

Klima- og Omstillingsrådet

For eksempel kunne man forestille sig, at vi sænker elafgifterne, som også beskatter brug af vedvarende energi, mod at vi hæver CO2-afgifterne.

Formandskabet for Det Økonomiske Råd

Coronakrisen har lært os, at se vores problemer på en anden måde. Nu kan vi se, at vi kan klare og uden at flyve. Vi kan se, at det, som de rige gør, går ud over de fattige. Vi kan se, hvilke regeringer som ikke er gode til deres job, og det kan koste liv. Vi kan se, at skole og børnehaver i virkeligheden bruges til, at de voksne kan passe deres arbejde. Under karantænen lærte vi også, hvem vi har lyst til at være sammen med. Jeg opdagede f.eks., at det er svært at lære noget, når jeg ikke er sammen med andre børn.

Ezra Mygind Maxwell. Redaktør podcasten Corona for børn

Vi har nu brug for en regering, der er lige så lydhør over for klimaeksperterne, som den er over for sundhedsexperterne.

Frederik Sandby, Fmd. Klimabevægelsen i Danmark

Maria Reumert Gjerding. Præsident i DN

Anders Morgenthaler. Tegner

Sarah Hellebek. Den Grønne Studenterbevægelse

Siden 2003 har verden fået sars, mers og nu covid-19, men det er kun optakten. Fremtidens globale viruspandemier kan komme fra Danmark. Det skyldes vores ekstremt store husdyrindustri. Videnskabeligt er sammenhængen mellem fabrikslandbrug og risikoen for pandemier for længst dokumenteret.

Kjeld Hansen. Forfatter og gårdejer

Nedlukningen af samfundet har på mange måder understreget de indbyggede modsætninger og absurditeter i vores måde at organisere økonomien på. Mest oplagt er, hvordan vi kan få mangelsituationer i vores samfund, fordi vi forbruger mindre. Tænk over det. Et samfund, som på grund af nedlukning sætter behovet ned, kommer i krise, fordi vi ikke forbruger nok. Det er i grunden absurd.

Christoph Houmann Ellersgaard. Sociolog på CBS

Det var en mavepuster at vågne op til dronningens klimaudtalelse.. Det er uacceptabelt, at dronningen tvivler på forskningen.. Hun opfordrer til, at vi kigger væk. Det er meningen, at dronningen skal passe på folket, men med sine udtalelser udsætter hun os nærmere for fare.

Karen Bjerring-Hansen 12 år

Hannah Hagens 13 år

Sigrid Skou Hansen 16 år

Selma Montgomery 14 år

Fridays For Future Danmark

Nedlukningen af samfundet har på mange måder understreget de indbyggede modsætninger og absurditeter i vores måde at organisere økonomien på. Mest oplagt er, hvordan vi kan få mangelsituationer i vores samfund, fordi vi forbruger mindre. Tænk over det. Et samfund, som på grund af nedlukning sætter behovet ned, kommer i krise, fordi vi ikke forbruger nok. Det er i grunden absurd.

Christoph Houmann Ellersgaard. Sociolog på CBS

Verden er stadig i gang med at håndtere coronakrisen. Nu kommer arbejdet med at bygge samfundet op igen... Den gode nyhed er, at klodens 193 lande allerede har udarbejdet og vedtaget planen: Verdensmålene handler netop om at løse selv de allerstørste problemer – fra at undgå og håndtere pandemier til at bremse klimaforandringerne. Bag målene ligger et historisk og kraftfuldt dokument. Verdens vigtigste plan med de 17 mål og 169 delmål kan gøre os til den generation, der skaber en sund og bæredygtig verden.

Thomas Ravn-Pedersen. Dir Verdens bedste nyheder

Jerper Nygård. Dir. Realdania

Netop denne coronakrise, der rammer rigtig hårdt, hvor det gør rigtig ondt – både på sundheden og på økonomien – kan måske få politikkerne og den brede offentlighed til at vågne op og skifte kurs. Krisen kan løfte det internationale samarbejde til et nyt niveau af fremgang og velstand.

Hvis du selv måtte vælge, hvornår du gerne ville fødes, ville det være svært at vælge et andet tidspunkt end i dag. Og det gælder, uanset hvor i verden og med hvilket køn eller hvilken etnicitet du bliver født. Men folk har fejlagtigt troet, at det kom af sig selv. Vi har haft det så godt så længe, at vi har taget det for givet, at det bliver ved. Vi er blevet ofre for vores succes. Multilateralismen er ved at falde fra hinanden, netop nu hvor vi har mest brug for af arbejde sammen.

Michael Møller. Tid. stedfortræder for FN's generalsekretær

Coronavirussen er lige nu hovedprioriteten for regeringer verden over. Den truende pandemi skal håndteres hurtigt, og politikere i det ene land efter det andet viser handlekraft. De seneste uger har vist, at politik ikke kun handler om debat, men også om konkrete forandringer i vores samfund. Det er en vigtig pointe, vi skal tage med til klimadebatten.

Mattias Söderberg. Klimarådgiver Folkekirkens Nødhjælp

Men det, som sker nu, er, at vi vågner op og ser det. End ikke klimakrisen har kunnet få os til at vågne op. Men det kan den her virus, for den er sindssyg konkret.

Lotte Mørk. Hospitalspræst

Selvfølgelig skal vi først have erhvervslivet i gang igen. Men hvis vi skal have den mindste chance for at nå det meget ambitiøse mål om CO2-reduktion om 10 år, skal der lægges en fast plan for en stabilt stigende afgift frem mod 2030.

Så snart virksomheder og borgere ved, at afgiften ender højt i løbet af 10 år, begynder de straks at investere i bæredygtige løsninger.

Vi kan ikke fortsætte med den hidtidige form for vækst; men vi kan godt have vækst, hvis vi i god tid inden 2050 har opfyldt tre grundlæggende forudsætninger: 1/ erstattet al brug af fossile brændstoffer af vedvarende energikilder, 2/ har skabt systemer og metoder til at forvandle stort set alt affald til genbrug og 3/ har plantet en masse flere træer, end vi har fældet.

Mogens Lykketoft tidl. Minister og formand for FN's generalforsamling. Protektor for 500.000 nye træer i Albertslund.

Coronakrisen er kun en lille krise. Efter den venter endnu større kriser: klimakrisen, den kommende flygtningekrise og biodiversitetskrisen. Men coronavirus er nok til at afsløre vores vestlige samfunds sårbarhed.

Når alt fungerer, opdager man det ikke. Det gør man først, når skaden sker. Når det brænder, opdager man, at brandvæsenet ikke har tilstrækkelige ressourcer, når smitsomme sygdomme flourer, at sundhedsmyndighederne ikke er tilstrækkelig godt organiseret, når storme medfører oversvømmelser, at byerne ikke er tilstrækkeligt forberedt.

Coronakrisen afslører lige præcis det, jeg har advaret imod i flere år: At vores samfund er ekstremt sårbare over for store globale kriser, og at vi har meget få værktøjer til at håndtere dem.

Hvis vi – borgere og politikere – ikke formår at bevare forståelsen for vigtigheden af en stærk civiladministration og en stærk demokratisk kultur bygget på politik baseret på fri og kritisk viden, så er der kun én vej: mere militær i gaderne.

Theresa Scavenius. Klimaforsker Aalborg Universitet

Vi har brug for samme politiske vilje, som vi ser med coronavirussen, når det handler om klima. Vi har brug for at komme i gang nu, så vi kan nå at afværge katastrofer i at sprede sig som følge af klimaforandringerne.

Den handlekraft, seriøsitet og vilje til at beskytte de svageste i samfundet, vi ser blandt politikkerne som følge af coronavirussen, bliver nødt til at være kendetegnende for de politiske handlinger om klimahandlingsplanerne, hvis vi skal afværge fremtidige klimakatastrofer.

Forskerne arbejder lige nu i døgn drift på at finde en vaccine mod coronavirussen, men når vi taler om klima, har forskerne allerede fundet forskellige ”vacciner”. Man har udviklet tørkeresistente afgrøder og pumper, der kan hjælpe ved oversvømmelser, konstrueret solceller og vindmøller, der kan producere vedvarende energi og på den måde mindske udslippene af drivhusgasser. Vi har løsningerne på mange af de klimaudfordringer, vi står over for. Men det kræver politisk mod og vilje at indføre dem.

Mattias Søderberg, klimarådgiver Folkekirkens Nødhjælp

Det undrer mig, at vi ikke hører noget om det fra madekspertene i fjernsynet. De tager sig af, at vi skal spise sundt og grønt. De nævner aldrig, hvor dårlig kvaliteten af vores frugt og grønt er. Når jeg har et stykke frugt i min hånd, og den hverken smager eller dufter af det, den er, kan jeg ikke lade være med at tænke på, hvor lidt sundt den må være.

Rosa Burgaya, kogebogsforfatter

Den nødvendige klimapolitik kræver ikke noget, der bare ligner et opgør med den fremtidige økonomiske vækst, hverken for Danmark eller resten af verden. Det er en forkert præmis at tage klimadebatten på.

Michael Svarer, Lars Gårn Hansen, Carl-Johan Dalgaard, Torben Tranæs, Formandskabet for Det Økonomiske Råd

Selv hvis den grønne omstilling mirakuløst lykkes, skal vi fortsat leve i en verden med mere og mere ekstremt vejr med alt, hvad det vil medføre af fejlslagen høst, ødelagt infrastruktur og øgede flygtningestrømme. Derfor har vi brug for politiske institutioner, som tænker længere end til næste valgperiode. Politiske institutioner, som er villige til at ændre nutidens vaner og hverdag for fremtidens skyld. Vi har brug for, at den vestlige verden endelig træder i karakter og opfører sig som en voksen.

Johanne Mygind. Journalist

Vi ved godt, at vi er en privilegeret generation. Vi har været en del af en tid, hvor vi kunne købe, forbruge og rejse, som vi ville. Og nu sidder vi så her. Med alt det, vi har brug for og mere til. Men der er noget helt galt, og det er noget, vi har en forpligtigelse til at gøre noget ved.

Vi tror på, at vi er den generation, der kan vise vejen i forhold til klimaet, både fordi mange af os har et overskud, og især fordi vi deler en fælles bekymring for vores børn og børnebørns fremtid.

Dorrit Olsen og Annegrethe Jørgensen. Bedsteforældrenes Klimaaktion

Et stykke skov har ikke kun et formål. Man kan sagtens forene hensynet til biodiversitet med en skov, der er god for klimaet med høj træproduktion, og som samtidig er en skov, man har lyst til at gå en tur i. Altså et rekreativt område for danskerne.

Jan Søndergaard. Dir. Dansk Skovforening

En plantebaseret kost løser ikke alle problemerne, hvis ikke den samtidig er økologisk. For økologisk fødevarerproduktion giver renere vand, øget frugtbarhed i jorden og mere biodiversitet i markerne. Det samme gælder den anden vej rundt: Mens økologiske landbrug som nævnt klarer sig bedre end konventionelt landbrug inden for flere parametre, er økologisk landbrug mindre effektivt i forhold til høstudbytte per hektar. Løsningen ligger lige for.

Rune-Christoffer Dragsdahl. Generalsekretær i Dansk Vegetarisk Forening

Træ er den mest geniale CO₂-støvsuger der findes. Træer lever af CO₂, solen og vand, og forenklet kan man sige, at hvert nyt træ bidrager til at række CO₂ ud af atmosfæren, så længe det vokser, og høster man træerne på en bæredygtig måde, hvor man planter nye træer, når man fælder, så er træerne og skovene generelt et geniealt lager af kulstof.

Vivian Kvist Johannsen, Sektionsleder, Skov, Natur og Biomasse. Inst. For Geovidenskab og Naturforvaltning KU

Jeg tror, at hvis vi spiller vores kort rigtigt, og vi får styr på vores emissioner, så kan det fysiske klimasystem gå tilbage til det, det var, selvom det tager tusindvis af år. Men med biodiversitet ser det anderledes ud. Når man mister en organisme, så ryger den væk for evigt. Vi kan aldrig komme tilbage til en biosfære, der ikke er påvirket af mennesker.

Katherine Richardson. Klimaforsker

Hvad end der er tale om rent drikkevand, træ fra skoven eller bestøvning af planter, er det sådan, at en presset natur også kommer til at få konsekvenser for os mennesker på langt sigt. Der er brug for flere og bedre levesteder for vilde dyr og planter for at vende den generelle tilbagegang for naturen. Vi lægger op til, at der skal mere skov i Danmark, og vi ønsker en jordreform. Der er brug for mere urørt skov og flere sammenhængende naturområder, hvor naturen får plads til at udbrede sig på mere naturlige præmisser end i dag. Og en biodiversitetspakke skal give biodiversiteten bedre vilkår i Danmark.

Lea Wermelin. Miljøminister. Mogens Jensen. Fødevarerminister

Ud fra en snæver driftsøkonomisk betragtning er pesticidfri og økologisk landbrugsdrift de billigste tiltag for at beskytte grundvandet.

Der er imidlertid en række miljøgevinster ved skovrejsning og etablering af åbne naturområder. Det drejer sig blandt andet om øgede rekreative muligheder, mindre udledning af drivhusgasser samt mindre udledning af kvælstof til vandmiljøet. Når man medregner værdien af disse gevinster, bliver skov og åbne naturområder de samfundsøkonomisk bedste tiltag.

Hans Jørgen Whitta-Jacobsen, Eirik S. Amundsen, Michael Svarer, Carl-Johan Dalgaard. Tidl. Formandskab Der Økonomiske Råd

Og skulle nogen være i tvivl, så er den bæredygtige omstilling en god forretning. Både for samfundet og for erhvervslivet. Det er her, fremtidens nye forretningsmuligheder ligger. Og det skal udvikles og udnyttes.

Ulrik Nørgaard. Dir. Finans Danmark

Anders Eldrup. Fmd. Forum for Bæredygtig Finans

Connie Hedegaard. Medl. Forum for Bæredygtig Finans